

Droog voorjaar beter door te k

Droge voorjaren zijn er steeds vaker. Op Texel betekent dat lijdzaam afwachten totdat het weer gaat regenen. Of een zoetwaterbassin aanleggen en daar goed water uit halen voor irrigatie of infiltratie van de drains. Teler Hans Smit deed mee aan een proef die positief uitpakte.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas, Provincie Noord-Holland

Een kwart meer suikerbieten en tot 17 procent meer hyacinten. Dat zijn de meest concrete resultaten van het project Zoetwaterberging, dat van 2012 tot 2015 werd uitgevoerd bij de Texelse bollenteler en akkerbouwer Hans Smit, die zijn bedrijf heeft in polder Het Noorden. Deze resultaten werden gepresenteerd tijdens de afsluitende bijeenkomst, die op 2 december op het bedrijf van Smit werd gehouden.

DROOG EN ZILT

Bloembollentelers en akkerbouwers op Texel hebben het in het voorjaar vaak niet gemakkelijk. De afgelopen drie jaar was het twee keer langdurig droog. Beregenen is geen optie. Het

oppervlaktewater is nu eenmaal te zout. En dus moeten telers rustig afwachten tot het weer regenen gaat. Soms kan dat zo lang duren, dat er sprake is van opbrengstderving.

.....
'Jammer dat collega's weinig
belangstelling hebben
getoond'
.....

Texel is steeds minder uniek als het gaat om droogte en een matige kwaliteit oppervlaktewater. Ook in de kop van Noord-Holland en in de akkerbouwgebieden in het noorden van Friesland en Groningen treedt dit probleem steeds vaker op. Voor de provincie Noord-Hol-

Tijdens het project is onder meer onderzoek gedaan

land reden om in 2012 te starten met een proef om na te gaan of het opvangen van goed zoet water in een bassin een alternatief zou kunnen zijn. Teler Hans Smit zei al snel ja tegen de provincie die op zoek was naar een geschikte praktijklocatie voor de proef. "Ik had in 2011 te maken met veel opbrengstderving op mijn bedrijf vanwege de droogte. Dit leek mij een goed project om aan mee te werken", aldus Smit tijdens de afsluiting van het project op zijn bedrijf.

ZOEKTOCHT

Meedoen betekende dat er op zijn bedrijf een zoetwaterbassin kwam te liggen. Daarin werd zoet water opgevangen vanuit de lucht, het dak van de bedrijfshal van Smit en uit de drains van zijn percelen. Vooral in najaar en winter is er sprake van een neerslagoverschot, en dat water is wel van goede kwaliteit. Door een verzamelsysteem kwam dat in het zoetwaterbassin terecht, om het in periodes van droogte via de draininfiltratie weer richting de gewassen te brengen. Ook werd een systeem van druppelirrigatie aangelegd. Tussen de tulpen van Smit plantte DLV een aantal proefveldjes met hyacinten. Daarmee is nagegaan welk effect irrigatie kan hebben op de opbrengst van hyacinten. Elk jaar werd een perceel van zijn bedrijf ingericht voor de proef.

Najaar 2012 werd het bassin aangelegd. Al snel liep het vol met water. De winter bracht soms veel wind. Een keer woei het zo hard, dat het

Hans Smit heeft veel geleerd van het project, voldoende reden om zelf met de zoetwaterberging door te gaan

omen met zoetwaterberging

naar het effect van wel of geen irrigatie bij hyacint

bassin dreigde open te breken. Door een deel van het zoete water te laten wegllopen, kon het bassin behouden blijven. Ook kreeg Smit een keer te maken met blikseminslag, waardoor het systeem had kunnen uitvallen. De noodaggregaat bleek toen goed te functioneren.

OPSCHALING

Projectleider Jouke Velstra van Acacia Water keek stelt vast dat op Texel de eerste stappen zijn gezet naar een nieuwe manier van omgaan met droogte en voldoende zoet water. De resultaten die zijn gemeten, tonen dat aan. "In 2013 was de meeropbrengst bij de suikerbieten met infiltratie 25 procent. Bij de hyacinten werd in 2013 17 procent meer gerooid en in 2015 7 procent. Het jaar 2014 was de uitzondering op de regel: toen was het geen droog voorjaar."

Met het bassin bij Smit was een oppervlakte van 2,8 hectare van goed zoet water te voorzien. Acacia Water heeft aan dit gegeven gerekend, om te kijken of dat rendement nog omhoog kan. Volgens Velstra moet het mogelijk zijn om met een iets groter bassin van 10.000 m³ een gebied van 10 hectare van goed zoet water te voorzien.

'IK GA DOOR'

Teler Hans Smit blikt eveneens terug op het drie jaar durende project. "We zijn in de prut begonnen, maar in drie jaar tijd zijn wel alle grove fouten eruit gehaald. Zo bleek het opzetten van het water via de drains een keer wat te

goed te gaan, waardoor we wat waterschade hadden. Het gaat hier wel over techniek waar je enig idee van moet hebben. De proef is nu afgelopen en ik ben enthousiast. De projectapparatuur gaat weg, maar ik heb inmiddels zelf een eenvoudiger versie teruggekocht. Ik ga door."

Wat Smit tegenviel was de belangstelling vanuit de praktijk. "Ik heb diverse rondleidingen gegeven, maar ik vond de animo vanuit de bloembollensector beperkt. Dat is jammer, want ik ben er van overtuigd dat wij hiermee iets kunnen. De irrigatieslangen zijn nu heel goed eenjarig inzetbaar en er gaan tegenwoordig ook veel meer meters op de rol."

Een van de aanwezigen wilde weten of Smit ook effect zag bij de opbrengst van zijn tulpen. "Heel precies gemeten hebben we dat niet, maar ik heb wel degelijk verschillen gezien. Zo bleven de tulpen die op een perceel stonden met infiltratie of irrigatie langer groen en was er ook sprake van een hogere opbrengst."

Teler Arie Lap vroeg of het irrigatiesysteem ook mogelijkheden biedt voor bemesting. Smit antwoordde bevestigend. "Dat is ook meegenomen in de proef en dit kan. Bij de hyacinten zat in de bol echt een plus als er ook nog bemesting was meegegeven. Het apparaat dat ik nu heb gekocht, biedt die mogelijkheden ook. Eigenlijk is dat een van de sterkste punten van het systeem."

Proef zoetwaterberging

De proef zelfvoorzienende waterberging Texel werd op initiatief van de provincie Noord-Holland in samenwerking met het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, LTO Noord en de KAVB uitgevoerd door een consortium onder leiding van Antea Group en Acacia Water en duurde van 2012 tot en met 2015. Meer informatie over het project is te vinden op www.proefzoetwaterberging.nl.

Bij hyacint was in 2013 en 2015 sprake van een groot verschil in opbrengst tussen wel en geen irrigatie